

17.1.2019

GTK/764/00.17/2018

Ympäristöministeriö
Lausuntopalvelu.fi -palvelu

LAUSUNTO EHDOTUKSESTA VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI MAA- AINESJÄTTEEN HYÖDYNTÄMISESTÄ MAARAKENTAMISESSA

Geologian tutkimuskeskus (GTK) on tutustunut ehdotukseen Valtioneuvoston asetukseksi maa-ainesjätteen hyödyntämisestä maarakentamisessa, jatkossa MASA-asetus (päiväys 28.11.2018). Ehdotettu voisi asetus edistää maa-ainesjätteen hyödyntämistä maarakentamisessa, jos siihen tehdään joitakin korjauksia ja parannuksia.

Asetus 4 § Määritelmät

Määritelmissä määritellään pilaantumaton maa-aines ja maa-ainesjäte. Asetuksesta ja sen perustelumistiosta tulisi ilmetä, että myös tutkimustarvealueilta otettu maa-aines voi olla pilaantumaton maa-ainesta, mikäli sitä ei ole pidettävä haitallisia aineita sisältävänä maa-ainesjätteenä haitallisten aineiden pitoisuuksien tai muiden ominaisuuksien perusteella. Pilaantumattoman maa-aineksen jäteluonne määriteltäisiin jatkokäytön suunnitelmallisuuden ja varmuuden perusteella.

Asetus 5 § Maa-aineksen tutkimustarve ja jäteluokittelu

Asetusluonnoksen mukaan maa-aines, joka kaivetaan tai on kaivettu alueelta, jonka maa- tai kallioperässä alueen toimintahistorian, aiemmin tehtyjen tutkimusten, aistinvaraisen arvion tai geologisen tiedon perusteella on tai voi olla merkittävässä määrin haitallisia aineita tai maa-ainekseen luontaisesti kuulumatonta ainesta (tutkimustarvealue), on tutkittava ennen sen tässä asetuksessa tarkoitettua hyödyntämistä maa-ainekerittäin liitteen 3 mukaisesti.

Ehdotamme että tähän tutkimustarvealueen määrittelyyn lisätään ”...luontaisesti kuulumatonta ainesta *tai jonka pH arvon voi arvioida olevan alle 4 hapettumisen jälkeen tai joka saattaa sisältää radioaktiivista maa- tai kiviainesta* (tutkimustarvealue), on tutkittava...”

Asetus liite 2

Asetuksen liitteen 2 kohdassa Muut laatuvaatimukset todetaan että maa-ainesjätteen pH-arvon on oltava yli 4. Ehdotamme että tämä muutetaan muotoon: Maa-ainesjätteen hapettuneen tai hapetetun näytteen pH arvon on oltava yli 4. Saven tai liejusaven hapettuneen näytteen pH:n voi arvioida olevan alle 4, jos näytteen kokonaisrikkipitoisuus on yli 0,2 %. Turpeesta koostuvan maa-ainesjätteen hapettuneen tai hapetetun näytteen pH arvon on oltava yli 3.

17.1.2019

Asetuksen liitteen 2 taulukossa 1 on lyijyn kynnysarvo 20 mg/kg, kun se PIMA-asetuksessa oli 60 mg/kg. Kaupunkien keskustaaajamissa maaperän lyijypitoisuus on usein suurempi kuin 20 mg/kg. Tämän vuoksi kierrätettävien maa-ainesten sijoituspaikkojen taustapitoisuuksien tunteminen on tärkeää.

Ympäristöministeriön muistion luonnos 4 § Määritelmät

Luonnoksen mukaan taustapitoisuudella tarkoitettaisiin haitallisen aineen luontaisesti tavanomaista pitoisuutta maa- ja kallioperässä tai sellaista ihmistoiminnan aiheuttamaa haitta-ainepitoisuutta, joka esiintyy pintamaassa laajalla alueella (maa-aineksen *kaivu-* tai *hyödyntämispaikan* ympäristössä) ja on peräisin useasta eri päästölähteestä.

Kaivupaikat ovat usein vanhoilla aktiivisen maankäytön alueilla tai hylätyillä teollisuusalueilla. Kaivupaikan taustapitoisuus voi olla maankäytön historian takia tavanomaista suurempi. Asetus mahdollistaa nuhraantuneen maa-aineksen siirtämisen puhtaammalle alueelle kaivupaikan taustapitoisuuden perusteella. GTK:n mielestä hyödyntämispaikan taustapitoisuus on parempi kriteeri.

Ympäristöministeriön muistion luonnos 5 § Maa-aineksen tutkimustarve ja jäteluokittelu (sivu 15)

Ehdotamme että tähän tutkimustarvealueen määrittelyyn lisätään ”...luontaisesti kuulumatonta ainesta *tai jonka pH arvon voi arvioida olevan alle 4 hapettumisen jälkeen tai joka saattaa sisältää radioaktiivista maa- tai kiviainesta* (tutkimustarvealue), on tutkittava...”

Ympäristöministeriön muistion luonnos 7 § Rekisteröinti-ilmoitus

Muistion sivulla 18 todetaan, että pelkästään maa-ainesjätteen varastointia koskeva toiminta ei olisi rekisteröintikelpoinen.

Ehdotamme muutosta, jonka mukaan pilaantumattoman maa-ainesjätteen välivarastointi olisi MASA-asetuksen mukaan rekisteröintikelpoinen korkeintaan 3 vuoden ajaksi. Rekisteröintimenettely ei koskisi ei-pilaantumattoman maa-ainesjätteen välivarastointia mikäli hyödyntämiskohde maarakentamisessa ei ole varma ja lopullisen hyödyntämispaikan haltija ei ole selvillä kaivuvaiheessa.

Ympäristöministeriön muistion luonnoksen Liite 2

Asetuksen muistion sivulla 21 sanotaan: Maa-ainesjätteen pH-arvon tulisi olla vähintään 4. Tämän vaatimuksen tarkoituksena olisi pyrkiä rajoittamaan happamien sulfaattimaiden käyttöä asetuksessa tarkoitetussa

17.1.2019

maarakentamisessa. Tarvittaessa pH-määrittäminen olisi tehtävä hapettuneesta näytteestä.

Ehdotamme että tämä kohta muutetaan muotoon: Maa-ainesjätteen hapettuneen tai hapetetun näytteen pH arvon on oltava yli 4. Hapettuneen näytteen pH:n voi arvioida olevan alle 4, jos näytteen kokonaisrikkipitoisuus on yli 0,2 %. Tutkimustarvealueita ovat yleensä maaperäkartalla liejusaveksi tai muuksi liejupitoiseksi sedimentiksi merkityt alueet sekä sellaiset alueet, jotka on esitetty riskialueiksi GTK:n Happamat sulfaattimaat –karttapalvelussa. Turpeesta koostuvan maa-ainesjätteen hapettuneen tai hapetetun näytteen pH arvon on oltava yli 3. Näiden rajoitusten tarkoituksena olisi pyrkiä hallitsemaan happamien sulfaattimaiden käytöstä aiheutuvaa riskiä asetuksessa tarkoitettussa maarakentamisessa.

Muistioon voisi lisätä selityksen happamista sulfaattimaista (lähde: EAKR Tunnistus-projektin SYKE:n projektisivut):

Pohjanlahden ja Suomenlahden rannikoilla on niin kutsuttu Litorina-alue, joka on Itämeren muinaisen vaiheen entistä merenpohjaa. Litorinameren hapettomille pohjille kerrostui pieneliöstön toiminnan tuloksena runsaasti sulfidimuotoista rikkiä. Maankohoamisen seurauksena tätä muinaista merenpohjaa on nyt kuivalla maalla Pohjanlahden rannikolla noin 100 metriä merenpinnan yläpuolella sijaitsevalla rannikkovyöhykkeellä. Lisäksi paikoitellen koko Suomen alueella kallioperässä esiintyy mustaliuskejakoja. Mustaliuskeet ovat hiiltä ja rikkiä sisältäviä kiviä, jotka ovat alun perin syntyneet noin kaksi miljardia vuotta sitten merenpohjaan kerrostuneista liejuista. Molemmille näistä alueista on yhteistä sulfidimineraalien esiintyminen maaperässä.

Lisätietoja antavat erikoistutkija Timo Tarvainen, puh. 029 5032399 ja yksikön päällikkö Jouni Pihlaja, puh. 029 5034313.

Espoossa 17.1.2019

Petri Lintinen

johtaja, projektit ja asiakkuudet

Jouni Pihlaja

yksikön päällikkö